

1) купівля екологічно чистих товарів і послуг (органічні продукти харчування, енергоефективні товари, продукція, що вироблена з вторинної сировини, електромобілі тощо);

2) раціональне використання води, електроенергії та тепла у побуті;

3) зменшення обсягів утворення сміття, його сортування та утилізація;

4) використання екологічно чистих видів транспорту (велосипеди, електромобілі), користування громадським транспортом у містах, зменшення переміщення повітряним транспортом [2], [3].

Екологічні дії особи можуть бути ненавмисними, коли вона не усвідомлює вплив своєї поведінки – наприклад, багато людей купляють соєві продукти, зрізані квіти, сигарети. Якщо людина усвідомлює вплив своїх дій на навколишнє середовище, то слід говорити про навмисну екологічну поведінку – наприклад, перевезення відходів у сільську місцевість, годування пташок взимку [5].

Підвищена зацікавленість світової спільноти до екологічних проблем викликана тим, що людям не байдуже, в якому стані перебуває оточуюча їх сфера та які тенденції її змін у майбутньому. Поширюється розуміння тісного зв'язку стану навколишнього середовища та здоров'я населення. Перебудова способу життя населення на екологічний лад, активний захист навколишнього середовища, формування екологічної свідомості та поведінки у населення – необхідні умови подальшого сталого розвитку України та світу загалом.

Список використаних джерел:

1. Гирусов Э. В. Экологическая культура как высшая форма гуманизма / Э. В. Гирусов // Философия и общество. - 2009. - №4. - с. 74-92.

2. Кононенко О. Ю. Проблеми географічних досліджень екологічної поведінки населення / О. Ю. Кононенко, Ю. М. Голуб // Сучасні проблеми природничих наук: теорія, практика, освітні новації: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф, 18-19 жовт. 2018 р. - Ніжин, 2018.

3. Hyunsook L. Influential Factors on Pro-Environmental Behaviors – A Case Study in Tokyo and Seoul. Low Carbon Economy. 2013, Vol. 4. - pp. 104-116.

4. Kollmuss A. Mind the Gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? F.nvironmenta Education Research. 2002, Vol. 8, No. 3. pp. 239-260.

5. Krajhanzl J. Environmental and Pro-environmental Behavior. School and Health. Health Education: International Experience. 2010, Vol. 21. - pp. 251-274.

6. Steg L., Vlek C. Encouraging pro-environmental behavior: An integrative review and research agenda. Journal of environmental psychology. 2009. 29 (3)-pp. 309-317.

Науковий керівник: с.н.с., к.е.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії
Кононенко О. Ю.

А. А. Горьова

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

УТИЛІЗАЦІЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ЛАМП ТА ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ В М. ЧЕРКАСИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проблема енергозбереження перетворилась в одну з найважливіших загальнолюдських проблем. Раціональне та економне використання природних ресурсів, скорочення шкідливих викидів в атмосферу та ефективне використання електричної та теплової енергії набувають виключно важливого значення у сучасному суспільстві [2, 263].

Небезпечні відходи є обов'язковим компонентом побутових відходів у містах України та світу. У різних точках планети існують різні підходи до їх збору та утилізації – від організованого роздільного збору сміття і швидкої утилізації на спеціалізованих підприємствах до ігнорування проблеми і змішування відходів, незалежно від ступеня їхньої небезпеки.

Енергозберігаючі лампи – компактні люмінесцентні лампи з нарізним цоколем. Завдяки ньому і компактним розмірам, ці лампи легко можуть використовуватися в традиційних світильниках (люстрах, бра, торшерах) як джерела світла замість класичних ламп розжарювання [1, 260].

Одна з проблем, пов'язана з енергозберігаючими лампами — це проблема їх утилізації, оскільки вони містять пари ртуті, у зв'язку з чим потребують особливих підходів зі збору, транспортування та переробки [3, 40].

Метою роботи було оцінити сучасний стан, особливості збору та утилізації небезпечних побутових відходів у м. Черкаси.

Нами проведено дослідження стану організації збору небезпечних побутових відходів у м. Черкаси. Для цього нами було надіслано лист до Черкаської міської ради з проханням поінформувати про вирішення проблеми небезпечних побутових відходів у обласному центрі.

Нами було встановлено, що в м. Черкаси існують три офіційні стаціонарні пункти збору небезпечних відходів:

1) біля будівлі Черкаської міської ради (вул. Б. Вишневецького, 36) – збір відпрацьованих батарейок та енергозберігаючих ламп;

2) в приміщенні міського Палацу молоді (вул. Сумгайтська, 12) – збір відпрацьованих батарейок;

3) в адмінприміщенні по бульв. Шевченка, 307 – збір відпрацьованих батарейок.

Протягом 2012-2017 років у м. Черкаси від населення було зібрано 462 куб. м. небезпечних відходів, 110 кг ртуті та приладів, що містять ртуть, 568 кг ґрунту, забрудненого ртуттю, 2100 шт відпрацьованих ламп, 1640 кг батарейок, 1000 кг відпрацьованих акумуляторних батарей. Найбільшу кількість відходів було вивезено у 2013-2014 роках, а найменшу – протягом 2015-2017 років (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка збору небезпечних побутових відходів у м. Черкаси

№	Назва типу відходів	Одиниці виміру	Рік					
			2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	Небезпечні відходи (люмінесцентні та енергозберігаючі лампи, батарейки), зібрані у пересувних пунктах	куб. м.	96	108	108	50	50	50
2	Ртуть та прилади, що містять ртуть	кг				20	50	40
3	Ґрунт, забруднений ртуттю	кг				200	368	-
4	Відпрацьовані лампи, що містять ртуть	шт				600	1000	500
5	Батарейки	кг				140	1000	500
6	Відпрацьовані акумуляторні батареї	кг				250	500	250

Спочатку було зафіксовано тенденцію зростання зібраних небезпечних матеріалів у 2016 р., у порівнянні з 2015 на 40%-86% у різних варіантах з подальшим падінням обсягів у 2017 р. (на 25%-100% у порівнянні з 2016 р.). Вважаємо, що це може бути пов'язано зі зменшенням інформування громадськості і поганим веденням роз'яснювальної роботи серед населення.

З огляду на отримані дані, проглядається потреба розробки якісної інформаційної кампанії з метою ефективного збору небезпечних побутових відходів від населення. Також очевидно є недостатня кількість пунктів прийому ртуть-вмісних елементів, що загалом погіршує можливості їх збору і подальшої утилізації у м. Черкаси. У перспективі міській владі необхідно звернути увагу на необхідність відкриття підприємств, здатних самотужки утилізувати небезпечні побутові відходи.

Список використаної літератури:

1. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Навчальний посібник / В. Ц. Жидецький, В. С. Джигирей, О. В. Мельников. – Львів: Афіша, 2000. – 348 с.
2. Краснянский М.Е. Утилизация и рекуперация отходов. Учебное пособие / М. Е. Краснянский. – К.: Освіта України, 2007. – 288с.
3. Янин Е.П. Добыча и производство ртути в СНГ как источник загрязнения окружающей среды // Эколого-геохимические проблемы ртути. – М.: ИМГРЭ, 2000. – с. 38-59.

Науковий керівник: к.б.н., доцент Спрягайло О.В.